

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA  
CZWARTA SEKCJA

**SPRAWA SKAWIŃSKA przeciwko POLSCE<sup>1</sup>**

(SKARGA nr 42096/98)

WYROK – 16 września 2003 r.

W sprawie Skawińska przeciwko Polsce,  
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba  
składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,

Pan M. PELLONPÄÄ,

Pan M. FISCHBACH,

Pan R. MARUSTE,

Pan S. PAVLOVSKI,

Pan L. GARLICKI,

Pan J. BORREGO BORREGO, *sędziowie*

oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 26 sierpnia 2003 r.,  
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

### POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 42096/98) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie artykułu 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, panią Mirosławę Skawińską („skarżącą”) 12 listopada 1997 r.

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocnika, pana K. Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

---

<sup>1</sup> Wyrok stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej.

3. Skarżąca twierdziła, w szczególności, że postępowanie karne toczące się przeciwko niej nie zostało przeprowadzone w rozsądnym terminie.

4. Skarga została przekazana do Trybunału 1 listopada 1998 r., kiedy wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (artykuł 5 § 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Trzeciej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji ustanowiono Izbę, w celu zbadania niniejszej sprawy (artykuł 27 § 1 Konwencji) zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu.

6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (artykuł 25 § 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa została przydzielona nowo utworzonej Sekcji Czwartej (artykuł 52 § 1 Regulaminu).

7. Decyzją z 4 marca 2003 r. Trybunał uznał skargę za częściowo dopuszczalną.

## FAKTY

8. Skarżąca urodziła się w 1952 r. i mieszka w Łodzi, Polska.

9. 8 grudnia 1992 r., na podstawie informacji dostarczonych przez pewną osobę X, prokurator rejonowy dla Łodzi - Górnej wszczął dochodzenie przeciwko skarżącej w sprawie kradzieży i utrudniania osobie X korzystania z pewnych przedmiotów.

10. 30 lipca 1993 r. prokurator rejonowy wniósł akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Łodzi.

11. X oraz świadek L. K. nie stawili się na rozprawę, która odbyła się 2 lutego 1994 r. 8 lutego 1994 r. sąd zarządził dostarczenie przez policję adresu L. K.

12. Rozprawa wyznaczona na 28 lutego 1994 r. została odroczone z powodu choroby sędziego przewodniczącego.

13. Kolejne rozprawy odbyły się 30 marca i 4 maja 1994 r. Rozprawa wyznaczona na 11 maja 1994 r. została odroczone z powodu nieobecności trzech świadków i obrońcy skarżącej.

14. 16 maja 1994 r. sąd wydał zarządzenie o poddaniu skarżącej badaniom psychiatrycznym. Uważał, iż jej zachowanie podczas postępowania oraz charakter jej pism procesowych wywołały wątpliwości co do jej zdolności zrozumienia znaczenia czynu, którego popełnienie jej się zarzuca oraz wątpliwości co do jej zdolności uczestniczenia w procesie.

15. 23 maja 1994 r. sąd odrzucił osiem wniosków dowodowych skarżącej.

16. 14 czerwca 1994 r. przeprowadzono badania. Skarżąca stwierdziła, że trwały one kilka minut, a psychiatrzy prawdopodobnie nie zapoznali się z aktami sprawy. Według oświadczenia Rządu psychiatrzy sporządzili pięciostronicową opinię. Tego samego dnia sąd wydał postanowienie o poddaniu skarżącej obserwacji w szpitalu psychiatrycznym, opierając się na twierdzeniu psychiatrów,

iż nie byli oni w stanie sporządzić opinii na podstawie pojedynczego badania skarżącej. Skarżąca złożyła zażalenie na to postanowienie.

17. 6 lipca 1994 r. Sąd Wojewódzki w Łodzi zmienił zaskarżone postanowienie, wskazując, iż obserwacja nie może trwać dłużej niż trzy tygodnie. Sąd oddalił zażalenie w pozostałej części.

18. W liście z 14 lipca 1994 r. skarżąca zażądała unieważnienia powyższych postanowień, twierdząc, iż zostały wydane przez osoby nie będące sędziami.

19. 25 lipca 1994 r. odbyła się rozprawa. Sąd nałożył grzywnę na świadka, który nie stawiał się na rozprawę.

20. Sąd wydał 29 sierpnia 1994 r. postanowienie dotyczące oddania dziecka skarżącej pod opiekę placówki publicznej na czas poddania skarżącej obserwacji w szpitalu, która miała mieć miejsce od 1 do 9 września 1994 r.

21. Przed dniem rozpoczęcia obserwacji w szpitalu skarżąca wraz z dzieckiem opuściła Łódź. 21 września 1994 r. jej adwokat poinformował sąd, iż przestał reprezentować skarżącą.

22. 4 października 1994 r. obrońca z urzędu odmówił reprezentowania skarżącej.

23. 8 października 1994 r. odbyło się posiedzenie sądu w sprawie wniosku skarżącej dotyczącego nowej opinii biegłego.

24. Następnie, sąd odroczył rozprawę na wniosek skarżącej, która nie zaakceptowała swojego nowego obrońcy z urzędu.

25. 28 października 1994 r. sąd wojewódzki uchylił postanowienie dotyczące oddania dziecka skarżącej pod opiekę publicznej placówki.

26. 3 listopada 1994 r. sąd rejonowy przeprowadził rozprawę, na której postanowił zasięgnąć informacji w szpitalu psychiatrycznym odnośnie terminu, w którym można by przeprowadzić obserwację skarżącej. Skarżąca złożyła zażalenie na to postanowienie, podnosząc, iż opinia biegłych psychiatrów z 14 czerwca 1994 r. była bardzo złej jakości oraz że sąd przeoczył fakt, iż podczas jej pobytu na obserwacji w szpitalu jej dziecko pozostanie bez opieki. Skarżąca podniosła, że jej propozycja dotycząca możliwości zbadania przez innych psychiatrów oraz przejścia krótkiej obserwacji w szpitalu z możliwością codziennych powrotów do domu, co pozwoliłoby jej zająć się dzieckiem, została odrzucona. Zażalenie skarżącej zostało odrzucone, jako nie przysługujące w takich przypadkach.

27. 28 listopada 1994 r. skarżąca przedstawiła dalsze pisma procesowe.

28. 7 grudnia 1994 r. sąd wojewódzki podtrzymał postanowienie sądu rejonowego odrzucające zażalenie na postanowienie dotyczące opinii biegłego.

29. Pomiędzy 28 listopada 1994 r. a 7 czerwca 1995 r. skarżąca wniosła do sądu 28 pism i wniosków.

30. 14 czerwca 1995 r. sąd wojewódzki uchylił postanowienie z 22 maja 1995 r. o zawieszeniu postępowania.

31. 25 września 1995 r. skarżąca została umieszczona na trzy tygodnie w szpitalu psychiatrycznym. Stwierdziła, że podawano jej silne leki, które miały

poważny wpływ na jej zdrowie i świadomość. Na podstawie obserwacji lekarze psychiatry stwierdzili, że skarżąca cierpi z powodu stresu spowodowanego postępowaniem sądowym oraz złudzeniami.

32. 20 listopada 1995 r. sąd rejonowy zawiesił postępowanie, uznając, że skarżąca nie może w nim uczestniczyć powodu swojej choroby psychicznej.

33. 7 maja 1996 r. sąd zarządził sporządzenie opinii przez biegłego psychiatrę na okoliczność zdolności skarżącej do uczestnictwa w postępowaniu.

34. 17 czerwca 1996 r. psychiatry zbadali skarżącą i stwierdzili, że jej stan zdrowia się pogorszył.

35. 24 czerwca 1996 r. sąd oddalił wniosek skarżącej o przekazanie sprawy do prokuratora. W tym samym dniu oddalił też wniosek pełnomocnika skarżącej z urzędu o zwolnienie z obowiązku reprezentowania skarżącej.

36. 4 września 1996 r. Sąd Wojewódzki oddalił zażalenie skarżącej złożone na postanowienie o zawieszeniu postępowania.

37. Skarżąca nie stawiała się na obserwację psychiatryczną wyznaczoną na 30 września 1996 r.

38. 21 lipca 1997 r. sąd oddalił wniosek skarżącej o wyłączenie jednego z sędziów z postępowania.

39. 28 sierpnia 1997 r. odbyło się posiedzenie sądu dotyczące podjęcia zawieszono postępowania. Sąd przesłuchał dwóch biegłych psychiatrów i zarządził sporządzenie kolejnej opinii przez innych biegłych.

40. Skarżąca nie stawiała się na badaniach wyznaczonych na 9 października 1997 r.

41. 26 lutego 1998 r. sąd oddalił wniosek skarżącej o podjęcie zawieszono postępowania. Sąd stwierdził, że postanowienie o podjęciu postępowania powinno opierać się na opinii biegłego psychiatry potwierdzającej, że stan zdrowia skarżącej nie stanowi już przeszkody dla jej udziału w postępowaniu. Zauważył też, że dostępne mu opinie nie były przekonujące w tej kwestii oraz że skarżąca nadal nie stawia się na kolejne badania.

42. 11 czerwca 1999 r. sąd przeprowadził rozprawę w sprawie wniosku skarżącej o podjęcie postępowania. Sąd zarządził sporządzenie kolejnej opinii biegłego dotyczącej jej stanu zdrowia. Ponieważ skarżąca nie stawiała się na dwóch badaniach, biegli sporządzili opinię w oparciu o akta sprawy.

43. 24 sierpnia 1999 r. sąd podjął postępowanie. Umorzył postępowanie w części dotyczącej jednego z zarzutów.

44. 26 sierpnia 1999 r. skarżąca złożyła wniosek dotyczący nowego dowodu.

45. 7 września 1999 r. skarżąca wniosła zażalenie na uzasadnienie postanowienia o podjęciu postępowania.

46. 9 września 1999 r. sąd przeprowadził rozprawę w sprawie tego zażalenia. Skarżąca się nie stawiała. Twierdziła, że nie została poinformowana o tej rozprawie. 29 września 1999 r. sąd okręgowy utrzymał w mocy uzasadnienie zaskarżone przez skarżącą.

47. W swoich pismach procesowych z 30 grudnia 1999 r. skarżąca wniosowała o wyłączenie z postępowania sędziego przewodniczącego. 3 stycznia 2000 r. złożyła osiem wniosków dowodowych.

48. 5 stycznia 2000 r. złożyła wniosek o wyłączenie z postępowania biegłych psychiatrów, którzy wydawali opinie na temat jej zdrowia psychicznego.

49. Na rozprawie z 11 stycznia 2000 r. sąd odrzucił wnioski skarżącej dotyczące wyłączenia psychiatrów i dowodów.

50. Następnie, skarżąca wniosła cztery kolejne pisma i wnioski.

51. 3 lutego 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę. Nie stawiło się sześciu świadków.

52. Siedem razy w lutym i marcu 2000 r. skarżąca składała kolejne pisma.

53. 1 marca 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę. Nie stawiło się sześciu świadków i jeden z dwóch biegłych wezwanych na rozprawę.

54. Policja poinformowała sąd, że adres świadka K. K. jest nieznany oraz że świadek K. P. mieszka w Niemczech, co czyni niemożliwym doręczenie im wezwań.

55. 29 marca 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę.

56. 7 kwietnia 2000 r. Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok, w którym uniewinnił skarżącą. Prokurator wniósł apelację.

57. Rozprawa przed Sądem Okręgowym w Łodzi, wyznaczona na 15 września 2000 r., została odroczone z powodu choroby sędziego przewodniczącego. W tym samym dniu skarżąca złożyła wniosek o wyłączenie siedmiu sędziów tego sądu z powodu braku bezstronności.

58. 2 października 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę.

59. 12 października 2000 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację wniesioną przeciwko wyrokowi Sądu Rejonowego.

## **PRAWO**

### **I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI**

60. Skarżąca skarżyła się, że długość postępowania karnego prowadzonego przeciwko niej przekroczyła rozsądny termin w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...przy rozstrzygnięciu o...jakichkolwiek zarzutach karnych.”

#### **A. Oświadczenia stron**

61. Rząd wyraził pogląd, że sprawa była dość skomplikowana. Sąd pierwszej instancji musiał zarządzić sporządzenie opinii przez biegłych oraz obserwację psychiatryczną skarżącej. Z powodu obserwacji i badań psychiatrycznych

postępowanie musiało być zawieszono od 20 listopada 1995 r. do 24 sierpnia 1999 r.

62. Rząd stwierdził, że skarżąca znacznie przyczyniła się do zwłoki przez składanie licznych, oczywiście bezzasadnych, pism i wniosków dowodowych. Rząd wskazał na jej zażalenia składane na postanowienia o umieszczeniu jej w szpitalu psychiatrycznym i postanowienia o zawieszeniu postępowania. Rząd przypomniał, że skarżąca nie stawiała się na badania psychiatryczne. Rząd zauważył, że nie zgodziła się ona na obrońcę z urzędu oraz wniosła o wyłączenie sędziów z postępowania.

63. Rząd uważał, że organy sądowe wykazały należyłą staranność w prowadzeniu postępowania. Przytoczył szereg przykładów tej staranności, w tym nakładanie grzywien na świadków, którzy nie stawiali się na rozprawach i odrzucanie tych wniosków dowodowych, które były w sposób oczywisty bezzasadne.

64. Rząd zauważył ponadto, że X i pewni świadkowie byli w znacznym stopniu odpowiedzialni za przewlekłość postępowania.

65. Skarżąca nie zgodziła się z opinią Rządu, że przyczyniła się do przewlekłości postępowania przez swoje częste wnioski dowodowe. Utrzymywała, że korzystała jedynie ze swoich praw procesowych i z powodu nieustępliwego stanowiska sądu musiała składać takie same wnioski dowodowe kilkakrotnie.

## **B. Ocena Trybunału**

66. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniona w świetle okoliczności danej sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawichości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz znaczenia przedmiotu postępowania dla skarżącego (patrz, m.in., wyrok *Comingersoll przeciwko Portugalii* [GC], nr 35382/97, § 19, ECHR 2000 - IV).

67. Postępowanie rozpoczęło się 8 grudnia 1992 r. i zakończyło 12 października 2000 r. Trwało zatem 7 lat, 10 miesięcy i 4 dni, z czego okres 7 lat, 5 miesięcy i 12 dni podlega pod jurysdykcję Trybunału *ratione temporis*. Polska uznaje prawo do skargi indywidualnej od 1 maja 1993 r.

68. Trybunał zauważa, że sprawa dotyczyła zarzutu kradzieży i utrudniania X korzystania z pewnych przedmiotów, zatem nie podziela poglądu Rządu, że sprawa była skomplikowana.

69. Trybunał zauważa, że postępowanie skarżącej, a szczególnie jej wnioski o wyłączenie sędziów z postępowania i nie stawienie się na badania psychiatryczne, spowodowało pewną przewlekłość.

70. Co do postępowania organów państwowych, Trybunał wskazuje, że sąd pierwszej instancji nie podejmował żadnych czynności w okresie pomiędzy

grudniem 1994 r. a wrześniem 1995 r., kiedy miała miejsce obserwacja psychiatryczna oraz pomiędzy czerwcem 1996 r. i sierpniem 1997 r., jak również pomiędzy

lutym 1998 r. i czerwcem 1999 r. Trybunał zauważa, że Rząd nie przedstawił żadnych wyjaśnień dotyczących tych okresów bezczynności.

71. Oceniając całokształt okoliczności sprawy, Trybunał uznaje, iż całkowity czas 7 lat i 5 miesięcy, podlegający jego jurysdykcji *ratione temporis*, przekracza rozsądny termin.

72. Zatem nastąpiło naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji.

## II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

73. Artykuł 41 Konwencji stwierdza:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

74. Pomimo prośby Kanclerza, skarżąca nie przedstawiła żadnych roszczeń co do słusznego zadośćuczynienia na podstawie artykułu 60 § 1 Regulaminu Trybunału. Nie leży we właściwości Trybunału rozstrzyganie o własnych wnioskach (patrz *Francesco Lombardo przeciwko Włochom* (dawny artykuł 50 Konwencji), wyrok z 26 listopada 1992 r., Seria A nr 249 - B, § 25).

## Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że nastąpiło naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że nie jest konieczne zastosowanie artykułu 41 Konwencji w tym przypadku.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 16 września 2003 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

*Michael O'BOYLE*  
Kanclerz

*Nicolas BRATZA*  
Przewodniczący